

MOZAIKA

PIONÝR

VŠECHNO NEJLEPŠÍ DO ROKU 2021!

5 – LEDEN 2021

**PŘEJEME VŠEM ČTENÁŘŮM MOZAIKY DO ROKU 2021 HODNĚ
ŠTĚSTÍ, ZDRAVÍ – A HLAVNĚ HROMADU DĚTSKÝCH ÚSMĚVŮ!**

KAM NAŠE LODIČKA POPLUJE?

Pouštění lodiček, které vidíme třeba na obálce této Mozaiky, máme spojené s Vánoci, ale jeho podstata je spíš novoroční. Vždyť, kam se lodička na vodní hladině vydá, nám předpovídá, jaký bude příští rok. A to je otázka, která teď jistě trápí skoro každého. Letos budeme taky na lodičky koukat úplně jiným pohledem, jejich věštby dostanou nové významy. Tak třeba lodička, která zůstala u břehu, dřív znamenala, že zůstaneme v pohodě doma, nechystáme se na žádnou velkou cestu. Letos může ale znamenat, že nás čeká další omezení pohybu, karanténa, lockdown... A naopak, loďka, která se vydá na plavbu ke vzdáleným břehům škopíku nebo hrnce, nemusí teď znamenat cestu do dalekých zemí, ale prostě to, že budeme moct ven. A co teprve, když se loďky shluknou a vyplují do dále společně, to už by pro oddílovou činnost, výpravy a tábory mohlo být dost nadějně. Otázka samozřejmě je, jestli zvůle koronáče neudolá věštby lodiček. Na to si musíme počkat a věřit, že se co nejvíc z našich přání a plánů uskuteční, ať už si viry nebo lodičky říkají cokoli. Zůstanu u symboliky lodiček ještě chvilku, protože jedna skořápka se na cestu vydá docela určitě, aby uvolnila místo v redakci Mozaiky. Více se dozvíte na straně 17. A co tahle změna přinese pro samotnou Mozaiku? To se dozvíte snadno, když zůstanete jejími čtenáři. ☺ Bez ohledu na to, kdo přichází, odchází, nebo kam se vydají naše skořápky se světýlky, přeju vám za celou redakci co nejpohodovější konec roku a hlavně přesně podle vašich představ vydařený start toho nového.

Jakub

AKTUÁLNĚ K EPIDEMII
PRO AKTUÁLNÍ INFORMACE O EPIDEMII KORONAVIRU
A JEJÍM DOPADU NA PIONÝRSKOU ČINNOST SLEDUJTE WEB
PIONYR.CZ/EPIDEMIE.

BABI, DĚDO SE ROZRŮSTÁ

Výzva pro všechny, nazvaná Babi, dědo, vyprávějte, se rozrůstá a nabízí i příležitost oslovit domovy seniorů.

6,7

9

VÁNOČNÍ MEGAVÝZVY

Ať už plníte Výzvy od začátku, nebo jste se třeba ještě neodhodlali, nepřehlédněte zprávu o tom, co se chystá na Vánoce.

ENVIRO – ZÁVĚR

Čtvrtý závěrečný díl seriálu Enviro pro činnost se zaměřuje na vnímání přírody jako hodnoty a také na pojem biodiverzita.

14, 15

18

NETRADIČNÍ ROK

Končí zcela mimořádný rok. Jak ho hodnotí předseda Pionýra a co přeje členům do roku příštího?

LEDEN 2021

PF 2021

2

ZPRÁVY A INFORMACE

4–9

Kalendárium akcí

Krátké aktuality

Babi, dědo, vyprávějte

Plnění Výzev

Vánoční Megavýzvy

NÁMĚTY PRO VEDOUCÍ

10–16

E-odborníky

Vzdělávací dny

Průvodce oddílkou

Stereotypy

Inspirace z kalendáře

Enviro – závěr

Hlavně to nezabalit III. – příklady aktivit

NÁZORY A KOMENTÁŘE

17–18

Netradiční rok – komentář předsedy Pionýra

Právní sloupek

Rozloučení s Mozaikou

PALEC NAHORU / KE KAFI

19

BABI, DĚDO, JEDEME DÁL!

20

CO SE CHYSTÁ

KALENDÁRIUM | nabídkový plán akcí a soutěží

20. 2. 2021 *	RF Pionýrského Sedmikvítku – Výtvarná část , Holešov, PS dr. M. Očadlíka Holešov, SVČ TYMY
20. 3. 2021 **	Bližší informace na sedmikvitek.pionyr.cz .
28. 2. 2021 *	RF Pionýrského Sedmikvítku – Clona , Plzeň, PIKOP
	Bližší informace na sedmikvitek.pionyr.cz .
20. 3. 2021	RF Pionýrského Sedmikvítku – Melodie , České Budějovice, JČKOP
	Bližší informace najdete na webu melodie.pionyr.cz .
20. 3. 2021	Florbalový turnaj pro amatérská družstva , Mladá Boleslav, 1. PTS Táborník Mladá Boleslav
	Bližší informace budou zveřejněny na webu pionyr.cz .
27. 3. 2021	O Putovní pohár Zlaté růže – uzlařská soutěž , Jindřichův Hradec, JČKOP
	Bližší informace budou zveřejněny začátkem roku 2021 na pionyr.cz/jihoceskaKOP/o-putovni-pohar-zlate-ruze/ .
31. 3. 2021 *	Soutěž technických dovedností , Holešov, PS dr. M. Očadlíka Holešov, SVČ TYMY
24. 4. 2021 **	Bližší informace budou zveřejněny na webu pionyr.cz .
17. 4. 2021	RF Pionýrského Sedmikvítku – Divadlo , České Budějovice, JČKOP
	Bližší informace na divadlo.pionyr.cz .
24. 4. 2021	Český pohár v ringu , Mladá Boleslav, 1. PTS Táborník Mladá Boleslav
	Bližší informace budou zveřejněny na webu pionyr.cz .
14. – 16. 5. 2021	RF Pionýrského Sedmikvítku – Dětská Porta , Kroměříž, OZKOP
	Bližší informace na detskaporta.cz .
31. 5. 2021*	RF Pionýrského Sedmikvítku – Literární část , Kroměříž, OZKOP
	Bližší informace na sedmikvitek.pionyr.cz .
12. 6. 2021	„O štít města Mladá Boleslav“ – soutěž v plastickém modelářství , Mladá Boleslav, 1. PTS Táborník Mladá Boleslav
	Bližší informace budou zveřejněny na webu pionyr.cz .

Uvedené termíny jsou stanovené předběžně a mohou se měnit. Informovat vás budeme např. na www.pionyr.cz/epidemie.

Výkonný výbor ČRP při svém mimořádném jednání rozhodl o tom, že z důvodu zhoršující se a zcela nepředvídatelné epidemické situace neproběhnou v roce 2021 dvě tradiční akce: Ledová Praha a koncert Děti dětem.

* uzávěrka pro zaslání soutěžních prací ** vyhlášení výsledků

ZKUS PİTEL BUĎ V KONTAKTU A ŠETŘI PENÍZE

PİTEL (PİONÝRSKÉ TELEFONY)

Vnitřní telefonní síť, kterou mohou využít všichni členové Pionýra.

MOŽNOST VOLBY

Můžeš si tu zřídit nové telefonní číslo i přejít do PİTEL se svým stávajícím číslem.

ÚSPORY

Volání i SMS mezi čísly v naší síti je vždy zdarma – PİTEL tak může zlevnit a usnadnit komunikaci s tvými kamarády ze skupiny či oddílu, stejně jako s pionýry z celé republiky.

ŠIROKÁ NABÍDKA

Vybrat si můžeš z několika tarifů včetně datových.

Zjednodušený ceník

Tarif	paušál	Volání mimo PİTel	SMS mimo PİTel	data
Základní	12,10 Kč	0,85 Kč	0,85 Kč	0 (možno dokoupit)
Neomezený 5 GB	387,20 Kč	zdarma	zdarma	5 GB
Neomezený 15 GB	496,10 Kč	zdarma	zdarma	15 GB
Neomezený komplet	598,95 Kč	zdarma	zdarma	neomezená

ZKUS PiTel

Vše o tomto pionýrském benefitu najdeš na webu:
pionyr.cz/nastenka/benefity/pitel

ONLINE ČESKÁ RADA PIONÝRA PODRUHÉ

V listopadu proběhlo druhé dílčí zasedání České rady Pionýra. Vzhledem k situaci bylo jednání stejně jako na jaře formou elektronického hlasování. Ale malá změna tu přeci jenom byla. Na rozdíl od březnového jednání jsme s touto formou mohli dopředu počítat, a tak bylo v týdenním předstihu před hlasováním umožněno členům ČRP zúčastnit se online diskuze k předloženým materiálům. Zájem projevilo osm členů ČRP. Mimo jiné jsme diskutovali nad POZ Výročního zasedání nebo jednáním řádem Pionýra pro celostátní úroveň.

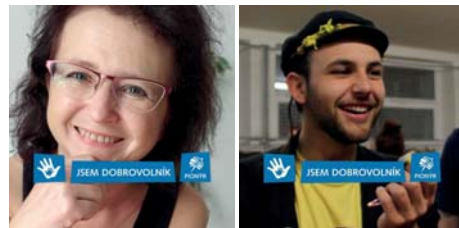
V průběhu samotného jednání byla například schválena první verze rozpočtu Pionýra na rok 2021, projednán koncept výroční zprávy Pionýra za rok 2020 anebo schváleny úpravy „Jednacího řádu pro celostátní úroveň“.

Dušan

OTVÍRÁTE OKÉNKA?

Na Pionýrském webu je už od prvního prosince „klikací“ adventní kalendář, ve kterém najdete spoustu překvapení. Některá jen tak pro radost a pobavení, jiná se mohou hodit i při práci s oddílem. A třeba dobrovolnický „rámeček“ na profilovou fotku na facebooku, který je od Mezinárodního dne dobrovolníků k vidění na profilech mnoha pionýrů, byl také v jednom z okének.

V době vydání této Mozaiky je už většina Adventu za námi a zpětně okénka otvírat nejde, ale i pokud jste si kalendáře doteď nevěšili, ještě několik dárečků na vás na pionyr.cz čeká. ☺

Jakub

ZLEPŠOVADLO POKRAČUJE

I přes omezení vynucené epidemickou situací, je projekt Zlepšovadlo a jeho aktivity stále v běhu a všechny podmínky nutné pro pokračování projektu jsou průběžně plněny, např. včetně odevzdání

další monitorovací zprávy ve stanoveném termínu. Uvolnění podmínek umožní

rozběhnout opět naplno i všechny naplánované aktivity v konkrétních místech.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

POMOC PŘÁTELSTVÍ PŘEKONÁNÍ

...v letošním roce tahle slova
znějí úplně jinak.

Děkujeme všem pionýrským
dobrovolníkům.

PROJEKT BABI, DĚDO SE ROZRŮSTÁ

Jistě jste si všimli, že v projektu Babi, dědo jde o sepsání vánočního příběhu z dob dětství prarodičů, který vypráví našim oddílovým dětem. Děti pak příběh doplní o vlastní zážitky a sepíší do jednoho literárního díla. Poté jej předají svému vedoucímu a ten na vyzvy@pionyr.cz. Více jsme vám psali v minulé Mozaice.

Našli jsme ale příležitost, jak i v tomto zdánlivě jednoduchém úkolu pro děti najít něco, co může pomoci druhým a ukázat tak dětem plnění ideálu Pomoc v praxi. Zkuste vaše děti motivovat, ať neskončí jen u vlastního dědečka nebo babičky, ať zkusí napsat dopis jednomu úplně cizímu, jehož příběh zas bude úplně jiný. Tato forma ale vyžaduje trochu přípravy – podívejte se, zda ne-

máte v okolí nějaký vhodný domov seniorů a oslovte vedení, že byste rádi napsali dopis jejich klientům k výměně zkušeností o Vánocích s vašimi dětmi. A jestli by vám třeba poskytli křestní jména svých klientů, aby děti psaly přímo třeba dědovi Pepovi nebo babi Anežce.

VŠICHNI ZESTÁRNEME A DĚTI MUSÍ VIDĚT NA VLASTNÍ OČI, ŽE TO JE PŘIROZENÝ PROCES. ŽE TO NENÍ ŽÁDNÁ NEMOC NEBO VADA. A ŽE JEJICH ZÁJEM SENIORY TĚŠÍ.

Pokud je domov blízko, můžete tam dopisy zanést. Pokud najdete nějaký vzdálenější, pošlete dopisy poštou, třeba i ve společné obálce. Stejnou formou vám z domova může přijít odpověď. ☺

Cílem je pomoci, pomoci těm nejpotřebnějším, lidem, kteří jsou dost často sami, s minimálním kontaktem, protože doba je složitá, a tak si musí připadat opuštěni. Nebojme se a zkusme to změnit, kolika lidem můžeme společně pomoci? Takový dopis jim může udělat obrovskou radost a vlít jim do žil novou krev. Dětem určitě své vánoční příběhy z dětství rádi povypráví.

TEĎ SE JIM MODERNĚ ŘÍKÁ SENIOŘI. ALE PRO NÁS JSOU TO BABIČKY A DĚDOVÉ, KTERÉ JSME SE ROZHODLI PODAROVAT.

Pokud děti napíší příběh se svým nebo „půjčeným“ prarodičem a druhý příběh s cizím z domova důchodců, mají hned dvě možnosti na získání odměny. I když tady je odměnou především pocit dobrého skutku. Práce ale dostane odborná porota, která se podílí i na hodnocení literární soutěže Pionýrského Sedmikvítku. Nejlepším autorům nabídneme postup do republikového finále Pionýrského Sedmikvítku. Všechny povídky připravíme k vydání v tematické publikaci. Ze všech zaslaných prací pak vylosujeme tři a jejich autory odměníme originálním tričkem Výzev pro všechny. Odměnu máme připravenou nejen pro vylosované dítě, ale také pro jeho (nebo půjčeného) prarodiče, který se do vyprávění pustil. A také pro „babi či dědu“ z domova seniorů.

Tak neváhejte a motivujte své děti.

Více se dozvíte na www.pionyr.cz/babidedo.

O tom, že s domovy seniorů je možná komunikace i spolupráce, nám povypráví Vladka a Vlasta. Nebojme se to také zkusit.

DĚTI MUSÍ VIDĚT, ŽE STÁRNUTÍ NENÍ NEMOC

Od patnácti let pracuji s dětmi. Přestože jsem za dlouhá léta prošla různými pionýrskými funkcemi, stále mám na mysli, že s dětmi se musí pracovat v celém komplexu. A to přes padesát let dodržuji. Mimo jiné se to vztahuje i na spolupráci s věkovou kategorií seniorů. Všichni zestárneme a děti musí vidět na vlastní oči, že to je přirozený proces. Že to není žádná nemoc nebo vada. A že jejich zájem seniory těší.

V našem městě např. společně vyrábíme suvenýry na městské trhy (pokud se mohly konat) s členkami Klubu seniorů. Nebo řadu let spolupracujeme s centrem sociálních služeb v Mirošově, s Domovem Harmonie.

Spolupráce se různě liší podle požadavků a podle našich možností. V posledních letech jsme v rámci celostátní akce Ježíškova vnučata vyráběli po oddílech různé dárečky a přáníčka. Nebo jako pionýrská skupina třikrát za rok půjčujeme do Domova Harmonie na sobotní den otevřených dveří naše vybavení do dětského koutku. Je to třeba trampolína, házedla, chůďy apod. Koutek je označený naším bannerem. Někdy půjčujeme i velkého pionýrského psa, který na místě rozdává pionýrské odměny. Dříve jsme zde také prodávali některé naše výrobky. Když máme dostatek suvenýrů, posíláme je do Českého rozhlasu, kde je přepošlou i do jiných zařízení pro seniory.

Pokud byl zájem, chodili jsme s dětmi babičkám a dědečkům zapřítovat a zazpívat.

V letošním roce při jarní fázi koronaviru jsme pomáhali s nákupy

několika seniorům v Hrádku. Také jsme obvolávali naše bývalé spolupracovníky, kteří už mají poženaný věk, a prostě jsme si s nimi povídali. To přetrvává, protože málo vycházejí ven a trpí sociální samotou.

Tato oblast spolupráce se dá využít i při vysvětlování obsahu pionýrských ideálů. Děti je tak snadněji pochopí.

Vlasta Vasková, PS Hrádek

JSOU TU S NÁMI

Mámy máma, dědy děda... to je tedy náповěda...

Ano, jsou to naši dědečkové, babičky, prababičky, prarodiče někoho jiného. Teď se jim moderně říká senioři. Ale pro nás jsou to babičky a dědové, které jsme se rozhodli podarovat. V této „divnodobě“ si dáváme u nás v PS Tuláci Klatovy drobné výzvy jednotlivých vedoucích. Jedna z výzev byla udělat přání, které předáme do místního domova seniorů. A k přáníčkům přidáváme ještě nějaký dárek, aby to byla správná nadílka. Víte, co to bude? Dárky se sice neprozrazují, ale... A protože i staří si rádi hrají, zabalíme pod stromeček nějakou deskovou hru a kávičku pro zpříjemnění chvil.

Pomocť a udělat radost není nic těžkého. O tom jsme se přesvědčili již dříve, kdy jsme dělali trička s dámami – seniorkami. Chlapi tam byli taky, ale ruku k dílu nepřidali. A věřte, že pro babičky to bylo něco úžasného. Nejdřív se bály, nevěděly, co vybrat, měly strach, že TO zkazí, že a že... Ale ta radost potom. A snad se nám na jaře podaří spolu se seniory venkovní aktivita. V plánu máme tradiční jarní hry.

Kontakt a spolupráce s našimi „starouškami“ není nic obtížného. Chce to JEN chtít udělat něco jinak a pro někoho jiného.

Vladimíra „Aviča“ Brandová, PS Tuláci Klatovy

**PROJEKT BABI DĚDO ANEB
VÝZVY PRO VŠECHNY
POKRAČUJE S DALŠÍ VÝZVOU
I V NOVÉM ROCE. TĚŠIT SE
NA NÍ MŮŽETE UŽ 1. 1.
POSILOVÁNÍ
MEZIGENERAČNÍCH VZTAHŮ
PODPORUJE I MINISTERSTVO
ŠKOLSTVÍ.**

VÝZVY BĚŽÍ UŽ SKORO 2 MĚSÍCE

V době, kdy nám kvůli covidu zakázali prezenční činnost s dětmi, nabídli jsme celému spolku možnost zapojení do výzev, které vychází z pionýrských odborek. Proběhlo už pět kol. Každému vedoucímu, který do výzev své děti zapojil a motivoval je k plnění, moc děkujeme. Běží už 6. kolo a po příštím týdnu, po 7. kole výzev, máme připraveného něco speciálního – Vánoční mega výzvy. ☺ Nejprve se ale podívejme, jak si i s dalšími výzvami děti poradily.

4. TÝDEN

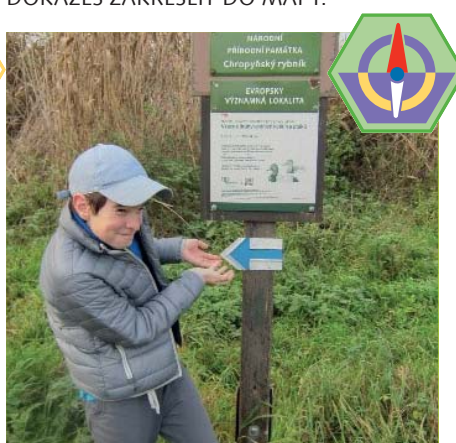
KUTIL

VYROB KRMÍTKO PRO PTÁČKY – BEZ OHLEDU NA ZVOLENÝ MATERIÁL.

TÁBORNÍK

SEZNAM SE S TURISTICKOU NEBO MAPOVOU ZNAČKOU – NAJDI NĚJAKOU VE SVĚM OKOLÍ, NEBO NAJDI OBJEKT, KTERÉMU JÍ DOKÁŽEŠ ZAKRESLIT DO MAPY.

KUCHAŘ

PŘIPRAV SALÁT – OPĚT NĚCO PRO ML-SOUNY, ZÁKLADEM BYLA ZELENINA NEBO OVOCE.

5. TÝDEN

OCHRÁNCE PŘÍRODY – SEZNAM SE S ROSTLINAMI OKOLO BYDLIŠTĚ – ÚKOLEM BYLO NAFOTIT 10 ROSTLIN A SPRÁVNĚ JE POJMENOVAT.

REDAKTOR – SEHRAJ REKLAMU – DĚTI LÁKALY NA PIONÝRSKÉ VÝZVY.

ZDRAVOTNÍK – NAUČ SE OBINADLEM ZPEVNIT KOTNÍK – PROTOŽE JE TO DOVEDNOST, KTERÁ SE MŮŽE VŽDYCKY HODIT.

A VÍME I TO, ŽE MAJÍ DĚTI Z ODMĚN RADOST ☺

ODMĚNA Z VÝZEV

PSÍ ODMĚNA

VÁNOČNÍ MEGA VÝZVY

Vánoce si žádají něco extra, a tak budou speciální i vánoční mega výzvy, budou mít extra prodlouženou délku, daleko větší množství výzev s ochutnávkou z každé odbornosti, tedy hned 12, a samozřejmě budeme rozdávat i extrémní množství odměn a zapojit se může opravdu každý i děti z oddílů, které se zatím do výzev nezapojily. Tak co oddíláci, zkusíte to?

Většina úkolů je tak trošičku vánočních. ☺

S **kuchařem** máte jasný vánoční úkol, a to podílet se na přípravě štědrovečerní tabule. Ta je totiž stejně důležitá jako rozbalování dárečků. Děti mohou připravovat polévku, bramborový salát nebo rybu nebo klidně celou štědrovečerní večeři i s cukrovím. ☺

Fotograf dává naprosto jasný vánoční úkol, co jiného než nafocení vánočních fotek – s vánočním stromečkem, cukrovím, dárky, rodinou, prostě s čímkoliv, co pozorovateli ukáže vánoční atmosféru u dětí doma. Samozřejmě, že mohou děti do focení zapojit celou rodinu.

Kulturní fanda nás zavede do literárního světa a ukáže nám, že i knihu je možné přečíst celkem rychle, úkolem je totiž přečíst celou knihu od začátku, takovou, kterou děti ještě nečetly. Třeba takovou, kterou jim pod stromeček přinese Ježíšek.

Kutíl má zase tvůrčí kutilský úkol, a to vyrobit lucernu. K Vánocům přece patří světýlka, tak zkuste vyrobit vánoční lucernu. Z čeho bude, necháme na každém z vás.

Ochránce přírody připravuje vánoční nadílku pro lesní zvířátka, o Vánocích by totiž svůj dárek měl dostat každý – úkol je připravit si jablka, oříšky, kukuřici apod. a vyrazit k lesnímu krmelci dopřát také lesním zvířátkům jejich nadílku. Pokud žádný krmelec v okolí nemáš, můžeš použít v lese strom.

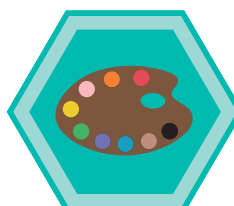
Redaktor tvoří interview a o čem jiném než o Vánocích. Úkol je tedy jasný, vymyslet si několik otázek s vánoční tematikou a udělat rozhovor se všemi členy rodiny. třeba rovnou na Štědrý den, nebo o svátcích nebo kdykoliv, kdy se to bude hodit.

Sporták nás donutí trochu běhat, myslí na naše zdraví po všem tom cukroví. Úkol je uběhnout 5 kilometrů, ale nebojme se, nemusíme najednou, můžeme běžet vždy kousek. Pokud bude ale venku počasí pod psa, zkus alternativu a vyjdi směrem nahoru v součtu 1000 schodů, opět nemusíš najednou. Volba je na tobě.

Organizátor her vymyslí vánoční soutěž, do které zapojí členy rodiny, soutěž ale musí mít spojitost s Vánocemi, třeba kdo uklidí nejvíce rozbaleného vánočního papíru, určitě ale vymyslíš lepší. ☺ Fantazii se meze nekladou.

Výtvarník je prostě umělec, a tak se nepustí do ničeho menšího než kresby betlému. Jestli bude kreslit pastelkami nebo třeba temperami, je na něm. Nakreslený betlém může i vystříhnout a dát například na špejličky. Ať už tak nebo jen nakreslený, zkuste najít vhodné místo, kde ho o Vánocích vystavíte.

Táborník myslí na všechny svíčky a ohně. Tentokrát ale méně na adventní svíčky, a více na ty ohně. Jeho úkolem pro děti je totiž seznámení s různými typy ohňů a alespoň u tří výroba modelu ze špejlí, sirek nebo klacků.

Piokač chce děti odvést od vánočních pohádek a baštění vanilkových rohlíčků na chvíli do přírody, a to jak jinak než odlovením kešek. Tentokrát je ale úkolem odlovit kešky hned tři, buďto během jednoho výletu nebo klidně více. Vyrazit na lov můžete i jako celá rodina.

Zdravotník zajišťuje pomoc, a tak po nás chce instalaci aplikace Záchranka do telefonu, seznámení se s ní a registraci do ní, protože nikdy nevíme, kdy se nám může hodit, např. při typicky vánoční kapří kostičce v krku.

TAK NEVÁHEJTE A ZAPOJTE SE

ZAPOJTE SE DO E-ODBOREK!

MŮŽETE SI VYBRAT ZE ČTYŘ E-ODBOREK A ZÁLEŽÍ JENOM NA DĚTECH, JESTLI BUDOU PLNIT JEDNU, NEBO VŠECHNY.

A CO DÍTĚ ČEKÁ, AŽ ÚSPĚŠNĚ DOKONČÍ ODBORKU?

Nejen, že se z něj stane odborník ve vybrané oblasti, ale získané dovednosti bude mít podložené certifikátem o splnění, odznakem odbornosti, a aby neusnul na vavřínech, získá věčný dárek, který mu pomůže rozvíjet získané dovednosti.

V SOUČASNÉ CHVÍLI JSOU K DISPOZICI:
KUCHAŘ, VÝTVARNÍK, OCHRÁNCE PŘÍRODY A FOTOGRAF

VZDĚLÁVACÍ DNY VYZKOUŠENÝ NÁSTROJ, KTERÝ SE JEŠTĚ BUDE HODIT

V létě jsme jim říkali KoPr neboli konec prázdnin. Vzdělávací dny je ale „oficiální“ název, se kterým pracuje například Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Schválně píšeme „pracuje“ a ne „pracovalo“, protože vzdělávací dny rozhodně nebyly jen záležitostí léta 2020. Právě naopak, je pravděpodobné, že se tahle forma činnosti bude využívat čím dál víc. Pojďme si o ní říct víc.

Co přesně jsou vzdělávací dny?

Představ si je jako jednodenní nebo i vícedenní (ale ne pobytovou) akci, případně i akci podobnou příměstskému táboru, která se v roce 2021 dokonce může příměstský tábor jmenovat. Základní myšlenka je taková, že program je z poloviny tvořen naší běžnou činností a z poloviny zaměřený hlavně na vzdělávání. Přičemž samozřejmě nemá jít o suplování školních hodin, ale o hravé aktivity, které se školními vědomostmi pracují a rozvíjejí je, případně je dětem připomenou a ožíví po delší pauze – jako tomu bylo právě v létě, kterému předcházelo navíc i jarní omezení školní docházky.

Proč se vzdělávacími dny počítat?

Důvodů je hned několik. Tím nejhmatatelnějším je, že Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se vzdělávacími dny počítá jako s typem aktivit, který bude podporovat. Když se ale odmyslíme od finanční podpory, tak jde hlavně o typ činnosti, který opravdu

dává smysl. Dětem může hodně pomoci a vylepšit jejich školní hodnocení. Může dál rozvinout to, co je baví, doplnit látku, která jim tolik nejde, oživit vědomosti lehce zapomenuté během prázdnin nebo neplánovaných výluk školní docházky. A ostatně i rodičům třeba o letních prázdninách pomůže, když pro jejich děti někdo připraví kvalitní činnost a ještě se o ně při tom postará, aby oni sami mohli v klidu vyrazit do zaměstnání. Navíc jde o vhodnou náhradní variantu pobytových akcí. V této chvíli těžko někdo z nás tuší, jaká bude do budoucna situace,

jaké aktivity budou kdy možné. A když si třeba na jarní prázdniny naplánujete pobyt na horách, ale pak se nebude moct konat, je rozhodně lepší místo pětidenního pobytu udělat pět vzdělávacích dní, než celou akci „odpískat“ úplně.

Zkrátka, ať už jako hlavní náplň, nebo jako záchranná varianta, vzdělávací dny by v našich plánech měly mít do budoucna pevné místo.

Jak připravit program?

Dobrým příkladem vzdělávacího dne může být jednodenní výprava s dětmi na hrad spojená s objevováním informací o historii daného místa. Zábava i vzdělávání je v rovnováze, děti se rozhodně nenudí, ale také se toho mohou spoustu dozvědět. Obdobně je možné aktivity zaměřit například na zeměpis, přírodopis, matematiku, angličtinu...

Přímo se tak nabízí využití metodických listů z výchovných programů Výpravy za poznáním (jsou členěné dle obsahu i věkových kategorií).

VZPOMÍNKA NA LÉTO

Před letošními letními prázdninami vyzvalo Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy spolky pracující s dětmi a mládeží, aby uspořádaly vzdělávací dny (nejlépe vždy alespoň pět – např. jeden pracovní týden), které by dětem trochu pomohly s návratem do školních lavic po nucené pauze. Pionýři takovou výzvu samozřejmě přijali a uspořádali 235 takových aktivit – většinou v průběhu srpna (některé ale už v červenci). Jednou z pionýrských skupin, které „šly do KoPru“, byla i ostravská PS Miloše Sýkory. Jak se jim vzdělávací dny osvědčily, jsme se zeptali Tomáše Podoly.

Co říkali na možnost využít vzdělávacích dnů rodiče dětí?

Rodiče vítali prázdninovou aktivitu, kterou jsme vyhlásili, nejvíce ocenili formu podobnou školnímu provozu. Dítě předali v sedm ráno, účastníci dostali snídani, oběd i svačinu a vyzvedávali si je po 16. hodině. To

většinou vyhovovalo vzhledem k tomu, že v té době jsou v práci. Program jsme měli vždy vyvěšen dopředu, což ocenili rodiče i děti. V kostce šlo o vědomosti předávané v jiném prostředí, různou formou, bez stresujícího písemného hodnocení, prostě taková vesnická Waldorfská škola.

z nich poté, co si naši činnost „osahali“, se rovnou přihlásili na tábor v srpnu.

Využili jste i programy Výpravy za poznáním. Jak se vám pro tenhle účel osvědčily?

Na každý den jsme připravili kvízy, testy a čtení. Navíc si děti vždycky den předem vybíraly z šanonů s metodickými listy, co by chtěly vyzkoušet. To nebylo nijak organizované, jen jsme jim je ukázali a děti listovaly a zjišťovaly, co všechno je z programů zajímavé – a byla toho spousta. My jsme jim vybrané aktivity vždycky připojili k programu naplánovanému na další den. Příměstské tábory jsme nikdy nedělali, ale tohle se opravdu osvědčilo a už teď máme přihlášené zájemce na příští léto.

A co děti samotné, jak reagovaly na činnost zaměřenou víc na vzdělávání? Nepřipadaly si jako ve škole?

Děti braly aktivitu jako tábor, pro mnohé to byla možnost vyzkoušet si, jak to na akcích oddílu funguje. Nováčky přišli hlavně proto, že se na akci nenocovalo, takže se nemuseli vzdát domácího komfortu. Ale dva

PRŮVODCE VEDOUCÍHO ODDÍLU: JAK MOTIVOVAT, NEBO VLASTNĚ SPÍŠ JAK NEDEMOTIVOVAT

„Všechny děti začínají jako zvědavé bytosti, které řídí samy sebe. Spousta z nich však skončí jako poddajné, které nic nezajímá. Proč? Možná, že tím problémem jsme my – dospělí.“ Trochu zkrácený úryvek z knihy Daniela H. Pinka Pohon.

Motivace je jedním z nejdůležitějších témat na našich vzdělávacích kurzech. A samozřejmě právem, motivace popisuje naši ochotu a touhu cokoli dělat, tedy i chodit na akce oddílu a zapojovat se do programu, touhu být členem oddílu a obecněji Pionýra... Možná si z kurzu pamatuješ něco o vnitřní a vnější motivaci, o odměnách, trestech a jejich správném používání. My na to ale půjdeme trochu jinak.

Nejprve si vysvětlíme proč. Vnitřní motivaci tvoří naše potřeby, tady lze odkázat na Maslowovu pyramidu. Vcelku užitečná pomůcka, snadno zjistíme, že hladové nevyspalé děti těžko pohneme k akčnímu programu. Nižší patra pyramidy, tedy fyzické potřeby, bezpečí a sounáležitost, umíme dobře naplňovat, ta vyšší patra se ale naplňují obtížněji. Tradičně k tomu používáme vnější motivaci, odměny (ty více) a tresty (ty méně), mnohde fungoval a třeba i dosud funguje propracovaný systém bodování. Postupně se ale ukázalo, že motivace přeskočila právě na odměny a tresty. Pokud

Co s tím? Nejprve výrazně omezme vnější motivaci. U trestů ponechme jen ty, které akutně zabraňují průšvihů.

Pokud budeme za trest považovat způsobené nepohodlí nebo nějaké omezení, pak je ospravedlnitelné jen tehdy, pokud brání nějakému riziku. Kupříkladu zadržení dítěte mířícího do vozovky nebo pobyt na lůžku v případě nemoci. Je důležité, aby dítě chápalo situaci jako zabránění riziku a po odeznění nebezpečí žádné další tresty neordinujeme, dítě přijímáme zase zcela bez podmínek.

S odměnami je to trochu složitější. Aby se dítě nezapojovalo jen s vidinou odměny, je třeba tento systém zrušit. Nesmí platit, že za namalovaný obrázek je lízátko. Odměny můžeme používat za specifických podmínek. Šetřeme jimi, odměna by měla být zvláštností, nikoli pravidlem, dejme si pozor

a autoritativního řízení ve všech věcech, co nás jen napadnou. Děti mohou skutečně spolurozhodovat téměř o všem. Co budeme mít na táboře k jídlu? To přece děti nemohou řešit, neznají hygienické normy, neumí pořádně vařit... Ale proč ne, tak holt občas budou špagety s kečupem, ale postupem času nás děti určitě překvapí.

Druhé pravidlo je zájem. Už jsme o něm mluvili v listopadovém článku. Člověk má přirozenou touhu v něčem vyniknout. Nechme dětem možnost dosáhnout skutečného mistrovství ve věcech, které si samy vyberou. Můžeme je podněty trochu směřovat, ale jen tím, že jim ukážeme knížky či jiné zdroje informací, že jim uspořádáme setkání s někým inspirativním...

Posledním pravidlem je smysl. Pro člověka je ubíjející, když nechápe, proč má něco dělat. Pro děti tak může působit školní výuka a přiznejme si, že mnohé školní znalosti jsme v životě uplatnili skutečně jen pro následné zkoušení. I v oddílech máme leckdy aktivity, jež ztratily smysl, a děláme je vlastně jen z tradice, protože se dělaly vždycky. Tak se třeba učíme uzly pro ověření znalosti základní šestky. Samozřejmě, že i uzly mohou být praktické, když oddíl třeba staví vázané stavby, používá lanové lávky, provozuje lezení... Bez té praktické části ale postrádá smysl uzly vázat.

Všechny tři věci, tedy autonomii, zájem i smysl můžeme nastavit jen ve spolupráci s dětmi. Jen tím, že děti budeme vnímat jako sobě rovné. Že činnost našeho oddílu může ovlivnit i ten poslední nováček. A pokud bys chtěl o tématu trochu víc informací, přečti si třeba v úvodu zmíněnou knížku od pana Pinka Pohon.

Láďa „Ráma“ Šimek

POKUD DÍTĚTI DÁME ZA NAMALOVANÝ OBRÁZEK LÍZÁTKO, TAK SE SNADNO STANE, ŽE BUDE MALOVAT JEN PRO ODMĚNU. KDYŽ NEBUDE LÍZÁTKO, NEBUDE ANI OBRÁZEK.

dítěti dáme za namalovaný obrázek lízátko, tak se snadno stane, že bude malovat jen pro odměnu. Když nebude lízátko, nebude ani obrázek. Systémy bodování někdy tvoří iluzi, že je to jinak. Ale ve skutečnosti i tady motivací jsou nakonec body. Dělat něco bez zisku bodů nebude mít pro děti smysl. Vnější motivace zabila tu vnitřní.

na nadřezování, děti by měly cítit spravedlnost. A poslední asi nejdůležitější pravidlo, odměňujeme náhodně jako výraz toho, že jsme si zajímavé činnosti všimli, nikoli jako očekávané ocenění. I v takovém případě se vyvaruj lízátku, spíš použij pochvalu a jasně dítěti řekni, co na jeho práci oceňuješ.

Když omezíme použití odměn a trestů, co nám vlastně zbývá? Můžeme vytvořit motivující prostředí.

Poslední patra pyramidy potřeb jsou uznání a realizace. Potřebujeme tedy v oddíle nastavit prostředí, kde dítě dosáhne uznání a může se realizovat. Toho lze docílit pomocí tří pravidel.

První je samostatnost. Vzdejme se svého pečlivého

MASLOWOVA PYRAMIDA POTŘEB

ČÍ PŘÍBĚHY VYPRÁVÍME?

Vzpomeňte si na příběhy, které jste o Vánocích viděli nebo četli. Všimli jste si, že se v nich opakují určité zápletky a představy o životě? Určitě by vás napadla spousta příkladů, jak postavy obvykle vypadají a jak se chovají, jak jsou zobrazeni kladasové a záporáci, holky a kluci, zástupci různých zemí a kultur.

Za zamyšlení také stojí, co a koho ve filmech nevidáme. Kolik pohádek ukazuje jinou než heterosexuální lásku? Kolikrát se princezna zachránila sama? Kolik je ve westernech kovbojů jiné než bílé barvy pleti? Jaké slyšíme příběhy menšin žijících v Česku?

Oblíbené příběhy si vybíráme za témata etapových her. Vtáhnou nás do děje a s jejich pomocí předáváme znalosti, dovednosti a hodnoty. Někdy však nevědomky předáváme i předsudky a jednostranná vyprávění, která mohou negativně dopadat na děti a další lidi. Bez stereotypů se neobejdeme, ale můžeme s nimi zacházet zodpovědně. Opatrnost je na místě v případech, kdy se opíráme o historické a geografické reálie. Někdy nás napadají jen otřepané asociace prostě proto, že o daném období/místě/lidech moc nevíme (pravěk – mamut, Afrika – hlad). V takové situaci pravděpodobně nejsme schopni

rozeřídit, co z toho jsou zkreslené stereotypy, které nereprezentují skutečnost. Některé výklady historických událostí jsou natolik dominantní, že nás možná ani nenapadne, že je někdo vnímá jinak (např. „objevení Ameriky“).

Proto je důležité rozvíjet u nás i u dětí kritické myšlení a schopnost dívat se na svět z různých perspektiv. Snažme se vyprávět rozmanité příběhy, které představují zkušenosti různých bytostí.

V průběhu příprav etapovky nám mohou pomoci tyto otázky:

- Z čeho čerpáme informace? Čí pohled reprezentují naše zdroje? Používáme také podklady, ve kterých příslušníci jiných kultur/skupin vypráví svůj příběh sami?
- Jsou s naším tématem a postavami spojené nějaké stereotypní představy? Chceme ukázat nějaký aspekt, který je naboří?
- Chceme dětem umožnit, aby zažily příběh z různých úhlů pohledu (např. různých stran konfliktu)?
- Vyjadřuje to, jak mluvíme o skupinách osob a jak je zobrazujeme, respekt? Nazýváme je tak, jak by si samy přály?
- Vystupují v příběhu ženy/dívky v aktivní roli (příp. i jiné obvykle málo zastoupené skupiny)?

Bára Nechanická

INSPIRACE Z KALENDÁŘE

10. 1. 1946

PRVNÍ VALNÉ SHROMÁŽDĚNÍ OSN

Před 75 lety – 10. ledna 1946 – se v Londýně konalo první Valné shromáždění Organizace spojených národů (zástupci 51 členských zemí). Dodnes je OSN největší mezinárodní organizací, ve které se propojují zdánlivě neslučitelné státy, národy, kultury, náboženství... Význam spolupráce znají děti i z běžných her v oddíle, na ně můžeme navázat povídáním o tom, že podobné principy platí i v celosvětovém měřítku.

15. 1. 2001

SPUŠTĚNÍ WIKIPEDIE

Už 20 let uplynulo od 15. 1. 2001, kdy byla spuštěna internetová encyklopedie Wikipedia. Zpočátku existovala jen v angličtině, v současnosti jsou již stovky jazykových variant. Možná je to dobrá inspirace pro povídání se staršími dětmi o tom, kde hledají informace například pro školní úkoly, jak zdroje ověřují... A možná i o tom, že mnohé z věcí, které vnímáme jako samozřejmost, před pár lety ještě vůbec neexistovaly.

27. 1.

MEZINÁRODNÍ DEN PAMÁTKY OBĚTÍ HOLOCAUSTU

Ač se v lednu nabízejí i příjemnější mezinárodní dny, jako například den objímání (21. 1.), tento skutečně nelze přehlédnout, i když z toho pohodové povídání s dětmi nejspíš nebude. Pro výpravy po památnících a významných místech spojených s druhou světovou válkou se hodí spíše květen, ale i tento může být příležitostí – samozřejmě přiměřeně věku dětí – připomenout temnější stránky historie, na které nesmíme zapomínat.

NA SLOVENSKU OTEVŘELI SUPERMARKET S PRÁZDNÝMI REGÁLY. CHTĚLI UKÁZAT, JAK TO BUDE VYPADAT, KDYŽ VYHYNOU OPYLOVAČI. ZDROJ: FB MINISTERSTVO ŽIVOTNÉHO PROSTŘEDÍ

ENVIRO PRO ČINNOST 4: BIODIVERZITA A PŘÍRODA JAKO HODNOTA

Kolikrát si při chroupání jablka uvědomíte, že by tu bez fungujícího ekosystému, obvyklých přírodních podmínek, opylovačů, vody a mnoho dalšího ani nebylo? Jak se vlastně stalo, že jsme natolik zapomněli, jak důležitá je příroda? Proč nám doslova před očima mizí jeden druh za druhým, ale my to nevidíme? A jak to, že přírodu každý vnímá jinak, někdo se jí bojí a někdo naopak říká, že ji miluje, ale pro její záchranu nic nedělá? Nejen na to se pokusím odpovědět v závěrečném čtvrtém dílu Envira pro činnost.

ÚBYTEK BIODIVERZITY

Když na jaře v roce 2018 umíral v Keni poslední samec bílého nosorožce s českými kořeny Sudán, jeho příběh odvysílaly stovky televizních stanic po celém světě. Oprávněně. Tento úchvatný druh totiž zmizel z planety Země naším přičiněním. Stal se mementem naší touhy po penězích a trofeích a budoucí generace se na něj, pokud se neuchytí zmrazené embryo, budou moct dívat už jen na fotografiích.

Jenže realita je ještě horší. Odhaduje se totiž, že ohrožen vyhynutím je v dnešní době až milion z osmi milionů nám známých

Stejně jako u klimatické změny i za ztrátu biologické rozmanitosti si můžeme do velké míry sami. Degradací a ztrátou přirozených biotopů, odlesňováním, vyčerpáváním přírodních zdrojů, znečišťováním prostředí i zavlékáním invazivních druhů narušujeme ekosystémy, jež se zde vyvíjely miliony let. A stejně jako u klimatické změny jsou pro nás tyto vazby mezi organismy a jejich prostředím tak abstraktní a nevýrazné, že jen s obtížemi je dokážeme pochopit. I proto přírodovědci bijí na poplach, jen možná ve stínu klimatických hnutí nejsou tolik slyšet.

velmi náročné a není divu, že v nás vyvolává spoustu emocí a nezdá se, že k náporovým střetům, když nás s těmito problémy někdo konfrontuje.

Na pocity ohrožení totiž reagujeme každý jinak. Zažili jste, že když do vás někdo dlouho hučel, co máte dělat, obrnili jste se a přestali jste poslouchat? Ať už vědomě či nikoliv, často používáme obranné mechanismy ega – procesy, které nám sice pomáhají bojovat s úzkostí a stresem, ale ve své podstatě se jedná o přístup pasivní. Mezi obrany ega se řadí například racionalizace, popření, bagatelizace či útok na nositele zpráv („žabičkář“). Opakem je přístup aktivní, který vede k větší objektivitě, toleranci i empatii v diskuzi s druhými. Rozdíl mezi tím, kdy použijeme aktivní a kdy pasivní řešení, určuje především přesvědčení o vlastních možnostech a schopnostech a dostupnosti řešení. Jednoduše řečeno, máme-li pocit, že nic nez můžeme a žádné řešení se nenabízí, spíše sklouzneme k obranným mechanismům a naopak. I proto je důležité v debatě místo kritiky nabízet spíše řešení a naději.

Obrany ega ale nejsou jediným limitem naší racionality. Zkuste se někdy například zeptat kohokoliv v okolí, jestli má rád přírodu. Podle výzkumů by kladně odpovědělo až 98 % respondentů. Jen málokdo z nich se ale bude občansky angažovat

ROSTLINY, BAKTERIE, OPYLOVAČI A DALŠÍ DRUHY ŽIVOČICHŮ NÁM POSKYTUJÍ ČISTÝ VZDUCH, PITNOU VODU, KVALITNÍ PŮDU I OPYLOVÁNÍ PLODIN – PŘEDPOKLADY ŽIVOTA, KTERÉ DNES ČASTO POVAŽUJEME ZA SAMOZŘEJMOST.

druhů rostlin a živočichů, někteří už dnes žijí jen v zajetí. Ne všichni z nich jsou ale tak velcí a úchvatní jako nosorožec Sudán, přitom pro zdravé ekosystémy jsou úplně stejně důležité. Rostliny, bakterie, opylovači a další druhy živočichů nám poskytují čistý vzduch, pitnou vodu, kvalitní půdu i opylování plodin – předpoklady života, které dnes často považujeme za samozřejmost.

VZTAH LIDÍ K PŘÍRODĚ A ENVIRO PROBLÉMŮM

Environmentální problémy mají oproti jiným problémům řadu nevýhod. Jejich projev je pomalý, dlouhodobý, globální a značně komplikovaný. Je pro nás obtížné představit si, jak bude život na planetě vypadat, oteplí-li se o čtyři stupně Celsia, nebo co se stane, vymře-li většina opylovačů. Hledání řešení je v takové situaci

za její záchranu nebo omezí automobilovou a leteckou dopravu. Tomuto rozporu mezi postoji a chováním se říká kognitivní disonance a pro komunikaci environmentálních témat je jeho pochopení velmi důležité.

Je také potřeba brát v potaz, že pro každého z nás příroda znamená něco jiného a máme různou míru potřeby kontaktu

ovoce (nejlépe celé kusy, např. hroznové víno, třešně...), šátky/fáborky

Popis: Napřed rozmístíme po louce všechny kartičky, které představují jednotlivé rostliny. Pak rozdělíme děti na dvě vyrovnané skupiny – jednu skupinu budou představovat včelky, druhou farmáři. Předem se určí, kolik bude hracích kol (sezón), a farmářům se řekne, že na konci každé sezóny musí mít

příroda. To mohou buď nakreslit, vytvořit si svoji myšlenkovou mapu nebo to každý může jen říct. Poté se pokuste seskupit všechny obrázky nebo myšlenky dohromady, např. na tabuli či flipchartový papír, aby byla vidět různorodost. Podebatujte s dětmi o jejich myšlenkách a o tom, jak důležitá pro ně příroda je a co pro ni případně dělají.

Následně jim představte, že se z nich stanou výzkumníci zkoumající hodnoty, postoje a chování lidí ve svém okolí. Zkuste společně sestavit jednotný dotazník, který bude hledat odpovědi na otázky z diskuze. Například: Co pro vás znamená příroda? Jak silný je váš vztah k ní na stupnici od jedné do pěti? Je podle vás potřeba přírodu chránit? Jestli ano, tak jak a kdo by to měl dělat? Co děláte pro ochranu přírody vy sám/sama? atd. Pak děti vyzvěte, aby zkusili vyzpovídat někoho ve svém okolí, rodiče, kamarády, příbuzné... Na další schůzce pak odpovědi projděte a odpovězte si na otázky: Je tam něco, co vás překvapilo? V čem se odpovědi shodují a v čem se liší? Co lidé dělají pro přírodu? A pomáhá to skutečně v řešení environmentálních problémů? (Viz. Ekologická nebo uhlíková stopa). Na základě odpovědí si zkuste společně vytvořit sadu aktivit, které můžeme pro přírodu dělat my všichni.

Tirís

OSTATNÍ NÁMĚTY A INSPIRACE:

Test pro děti o biodiverzitě: <https://vodnistrazci.cz/hry/testy/co-vsechno-vis-o-biodiverzite.html> (+ kvízy na další témata)

50 aktivit, které by děti měly zažít do 12 let: (https://ucimesevenku.cz/wp-content/uploads/2019/10/Idete_ven_nez_vam_vyrostou_pracovni_list.pdf)

Výukové materiály na téma biodiverzita: https://ekoskola.cz/_files/userfiles/Materialy/8-Biodiverzita.pdf

Výroba hmyzího hotelu, krmitka a pítka pro ptáčky, květinové záhony

Zdroje:

<https://www.europarl.europa.eu/>
<https://wave.rozhlas.cz/cesi-prirodu-miluji-odpustit-si-kvuli-ni-maso-nebo-letani-ale-nedokazi-7612618>

ZAŽILI JSTE, ŽE KDYŽ DO VÁS NĚKDO DLOUHO HUČEL, CO MÁTE DĚLAT, OBRNILI JSTE SE A PŘESTALI JSTE POSLOUCHAT?

s ní. Někomu stačí příroda nakreslená na papíře, jiný uznává pouze bezzásahové zóny v Národním parku. Je proto dobré umět si sám vyjasnit svůj postoj k přírodě a nebýt pak překvapený, že to někdo má úplně jinak. Pomoci mohou například následující otázky: Jak často vyrážíš do přírody? Co ti to přináší? Cítíš se v přírodě jistě? Umíš ocenit například šumění lesa nebo rosu v trávě? Je v pohodě si z přírody pouze brát? Je důležitější zachovat celek nebo každého jednotlivce? Je důležité chránit životní prostředí? A proč? Schválně si na ně zkuste nyní odpovědět. ☺

NÁMĚTY NA ČINNOST:

Příroda jako hra

Cíl: adaptace na přírodní podmínky, prohlubování estetického citění, zklidnění

Věk: kdokoliv

Pomůcky: žádné

Popis: Ano, bylo to tu už několikrát, ale opravdu. Zkuste jednou místo vymyšlení složité hry vzít vaše (především menší) svěřence jen tak do lesa, do přírody a nechat je si hrát, vymýšlet si vlastní hry, tvořit. Právě volná hra dětí totiž posiluje tzv. self-efficacy, což by se dalo přeložit jako víra ve vlastní schopnosti, sebedůvěra (kterou potřebujeme pro aktivní řešení). Pro větší děti (zvyklé na kontakt s přírodou!) je dobré vzít je i do „drsnějších podmínek“, přespat pod širákem atd. Příroda má ale blahodárné účinky i pro dospělé a teď v této nejisté době obzvlášť. Zkuste si někdy, třeba na jaře, jen tak lehnout a hodinu se dívat do koruny stromů. Uvidíte, že se vám zlepši pozornost i nálada.

Ovocná hostina

Cíl: uvědomit si význam včel a potřebu jejich ochrany

Věk: 1. stupeň ZŠ (ale klidně i dospělí ☺)

Pomůcky: zalaminované kartičky vždy se čtyřmi lepičky stejné barvy (minimálně 4 barvy, lépe víc) + pár prázdných, reálné

minimálně 5 kusů ovoce, aby přežil zimu. Jedno kolo by mělo trvat cca 5–10 minut, v závislosti na vzdálenostech.

Jakmile začne hra, úkolem včelek je opylit co nejvíce rostlinek, to znamená, že na každé kartičce musí být lepička čtyř různých barev, přičemž včelka vždy může přenášet jen jedno lepičko (proto je dobré mít i pár volných kartiček). Úkolem farmářů je najít tyto opylené rostliny a donést je po jedné na trh (někde kus od hracího pole), kde je můžou směnit za opravdové ovoce. Pokud chcete, můžete dát včeličkám na opylování v prvním kole náskok tím, že si farmáři např. budou muset nachystat/sehnat bedýnky na ovoce nebo prozkoumat situaci na trhu. Cílem farmářů je samozřejmě získat co nejvíce ovoce, ale také chránit včely, protože čas od času do hracího pole na chvíli vběhnou vedoucí jakožto pohroma včel (jednou to může být chemické hnojivo, jindy výbuch sopky a zastínění slunce, dlouhodobá zima, útok sršňů nebo třeba viróza). Pokud se vedoucí dotkne včely, včela umírá a končí (nebo je nějakou dobu pryč). Jediný způsob, jak včely zachránit, je buď bránit, aby se vedoucí ke včelám nedostali, nebo jim strhnout fáborek/ocas, čímž pohroma končí a vedoucí odchází. (Není cílem všechny včely hned vyběít, ale aby si farmáři své včely bránili a hýčkali, stačí třeba dva vedoucí).

Hra by měla končit diskuzí o důležitosti opylovačů a tím, co pro ochranu včel můžeme dělat (kupovat potraviny z ekologického zemědělství, pěstovat si něco sami, vyrobit hmyzí hotel nebo nesekat tak často trávníky atd.).

Výzkumníci

Cíl: uvědomit si odlišnosti v našem vnímání přírody, naše postoje a pro-environmentální chování

Věk: 8. – 9. třída + instruktoři

Pomůcky: sestavený dotazník, papíry, tužky
Popis: Napřed vyzvěte děti samotné, ať se zkusí zamyslet nad tím, co pro ně znamená

HLAVNĚ TO NEZABALIT III.

Hledáte ještě inspiraci na distanční aktivity? Nabízíme další trojici vyzkoušených nápadů.

KALIŠNICKÝ DVACETIBOJ

Poté, co nám v říjnu byla znovu zakázána činnost, jsme přemýšleli nad tím, jakým směrem se nejlépe vydat při plánování distančních aktivit. Shodli jsme se, že by bylo zajímavé pro děti připravit soubor úkolů, které by byly zaměřeny především na osobnostní rozvoj a překonání. Aktivitu jsme nazvali Kališnický dvacetiboj. Úkoly jsou vymyšlené tak, aby si na nich děti mohly vyzkoušet, co všechno se v oddíle naučily. Částečně jsme se inspirovali výzvou Buď ideální, které jsme se s dětmi věnovali na jaře. Líbila se nám také myšlenka uspořádat úkoly do kategorií, z nichž některé nesou názvy Ideálů Pionýra. Další úkoly pochází z kdysi realizovaného celoročního programu „Kališnická stezka“. Abychom dětem trochu usnadnili jejich plnění, rozhodli jsme se pro ně připravit podpůrné materiály, které by jim měly pomoci, ať už se šiframi, zdravotvědou, topografií či jinými tématy, kterým se úkoly věnují. Poté, co se nám podařilo toto všechno dát dohromady, jsme rodičům 9. listopadu poslali prvních dvacet úkolů, kterým se děti můžou ve svém volném čase věnovat, a rodiče následně mohou posoudit, zda se dětem podařilo daný úkol splnit. Pokud se dětem podaří porvat se všemi úkoly, pošlou nám o tom rodiče zprávu. Protože chceme, aby děti bavilo úkoly plnit, odměnili jsme oddílovou magnetkou, zrcátkem a certifikátem všechny ty, kterým se podařilo vše splnit.

Po třech týdnech jsme do světa vypustili druhou část Kališnického dvacetiboje, tentokrát s o něco málo těžšími úkoly, a doufáme, že i tato část se bude dětem líbit a rády s ní budou trávit svůj volný čas.

Matěj "Máťa" Šafář, 117. Pionýrská skupina Kalich, Praha

ADVENTNÍ SVÍCNÝ ONLINE

Rozhodli jsme se, že tradiční výrobu adventních svícnů si prostě nemůžeme nechat ujít ani v letošním roce. Stálo nás to sice více práce, ale šlo to. Původní nápad na výrobu adventních svícnů jsme odsunuli na příští rok a pro letošek jsme zvolili svícný z podpalových dřívků.

Akci jsme nabídli dětem na webu a v rámci přihlášek připravili dvě varianty na předání základního materiálu (dětí dostaly podpalová dřívka, svíčky a podstavce, základní dekorace a spoustu oříšků a buráků). Během distančních schůzek jednoho z oddílů jsme předávali materiál těm, kteří si jej přišli vyzvednout ke klubovně. Ostatním jsme materiál poslali poštou.

Děti měly za úkol se ráno přihlásit přes google meet na odkaz zasláný e-mailem po odeslání přihlášky a dopředu si připravit další materiál – jehličnaté větvičky, sušené pomeranče nebo třeba šípky či další dekorace, Herkules, pravítko, tužku a tavicí pistoli. Nedokázali jsme odhadnout konec výroby, když děti neměly pomocníky, tipli jsme 13. hodinu a celkem jsme se trefili. My jsme byli připojeni z klubovny (2 vedoucí) přes dva počítače, jeden mířil na nás a druhý na ruce, chtělo to více vysvětlování, ale zvládli to všichni. ☺

Adventní svícný jsme vyráběli 29. 11. na první adventní neděli a v závěru jsme si společně, i když vlastně každý zvlášť, zapálili 1. adventní svíčku a zjistili jsme, že i vyráběčky jdou distančně.

Vendy, 63. PS Sosna

POZNEJ TVÁŘ A ONLINE ADVENTNÍ KALENDÁŘ

V předvánočním čase jsme rozjeli Adventní výzvu. Na každý den je připravena konkrétní výzva (úkol), která může i nemusí souviset s blížícími se svátky. Den po dni jsou odkrývány na internetu hrací karty, na jejichž rubu jsou foto vedoucích, kteří úkol připravili. Jejich tvář až do dne zveřejnění úkolu zakrývá číslo, v den, kdy se „číslo změní v obličej“, stává se karta aktivní. Účastníci hry úkoly postupně plní a zdokumentovanou činností zasílají e-mailem. Mezi úkoly patří například „výroba punčochy pro Mikuláše a její zavěšení za okno“, „výroba adventního věnečku“, ale najdou se zde i výzvy snazší, jako je například „denní cvik s Veselým Medvědem“. Hra vyvrcholila v poslední adventní neděli, kdy budou vyhlášeni vítězové. Těmi se stanou všichni, kteří postupně splnili veškerá zadání a poslali o tom důkaz na danou adresu. Kromě toho jsou na FB stránkách oddílu Brumlové jedenkrát až dvakrát týdně v rámci výzvy „Poznej tvář a dej jí jméno“ zveřejňovány fotografie a krátká videa ze skupinového archivu, nashromádané za 25 let činnosti 96. PS Veselí Medvědi. Snímky jsou postupně zveřejňovány od nejstarších, ty novější se na stránkách objeví na jaře příštího roku, kdy akce bude vrcholit. Pokud to situace v souvislosti s epidemií dovolí, proběhne v červnu 2021 setkání k 25. výročí od založení skupiny. Cílem výzvy „Poznej tvář“ je tedy nejen pobavit, ale i dát o akci skrze sociální síť vědět širšímu okruhu lidí.

Radek Vrk Zázvůrek, 96. PS Veselí Medvědi, oddíl Brumlové

NÁMĚTY NA DISTANČNÍ AKTIVITY NAJDETE TAKÉ NA [PIONYR.CZ/DISTANCNE](https://pionyr.cz/distančne).

CO SI (NE)PŘÁT PRO ROK 2021

V novém roce bych si přál, abych nebyl vystaven nebezpečí postihu za přešůpek podle § 34 odst. 1 krizového zákona (z.č. 240/2000 Sb.). Ten můžeme spáchat tím, že porušíme zákaz pohybu a pobytu na místech mimo bydliště bez respirátoru, roušky, ústenky, šátku, šály, vhodně upraveného náhubku tak, aby plnil funkci respirátoru (roubík neplatí) nebo jiného originálního prostředku způsobilého chránit dýchací cesty (slovy zákona „ochranný prostředek dýchacích cest“). Nechci se totiž bát, že při mé příslovečné roztržitosti (nedávno jsem se přistihl, že mám na krku dvě roušky) mi bude uložena pokuta až 20 000 Kč. Nechci se vracet domů, protože jsem zapomněl roušku. Nechci už vyvářet roušky. Nechci návštěvám na pracovišti desinfikovat dlaně a hřbety rukou. Nechci znova zažívat situaci, kdy jsem dostal rýmu a kašel a bál jsem se navštívit moji 75 letou maminku, abych ji nenakazil. Nechci k ní přicházet a odcházet, aniž bych jí mohl dát

pusu. Nechci zvýšenou spotřebu gelu na vlasy, protože pokud by mne moje kadeřnice ostříhala, mohla by dostat pokutu až 3 000 000 Kč, protože by tím spáchala přešůpek podle zákona o ochraně veřejného zdraví (z.č. 258/2000 Sb.).

Nebrojím proti trestání nezodpovědných jedinců, ale proti tomu protivnému viru SARS Covid 19, který už tu prudí skoro rok. Hnusný vire, táhni. Přál bych si, abys byl fyzickou nebo právnickou osobou, abych tě mohl žalovat u civilního soudu o náhradu majetkové i nemajetkové újmy mých blízkých, přátel a všech členů našeho spolku. Podal bych na tebe trestní oznámení, abys byl uvržen do izolace, zapomnění, případně do těch nejtemnějších míst, kam zhusta posíláme kde co a kde koho. Tam patříš. Tak už víte, co bych si nepřál. Naproti tomu bych si přál, abychom si v novém roce zachovali

ilustrace J. Dostál

optimismus, přátelství a lásku. Bez optimismu totiž propadneme beznaději, bez přátelství osamění. A bez lásky? Bez ní ztratíme smysl života.

Michal Pokorný

právní zástupce Pionýra, advokát
a kupodivu člověk

BYL JSEM PŘI TOM ANEB ROZLOUČENÍ S MOZAIKOU PO 12 LETECH

Schválně jsem si pro titulky vybral název vtipné knihy Jerzyho Kosinskiho (a filmu s Peterem Sellersem v hlavní roli). Vtipálci si možná říkají, že důvodem nejspíš bude, že hlavní postava je dost prostého rozumu. Vybral jsem ho ale spíš proto, že v příběhu hrají velkou roli média, a také proto, že je prostě hezky výstižný.

NE SBOHEM, ALE NA SHLEDANOU

Dost řečí kolem. Mozaiku čeká změna na pozici odpovědného redaktora, kterou jsem se rozhodl po dvanácti letech opustit. Nebylo to rozhodnutí náhlé, zrálo už dlouho a jednoho dne zkrátka dozrálo. Neopouštím ale Mozaiku úplně, mé jméno tu a tam pod články zahlédnete dál, budu ale už přispívat jen jako externista.

CO SE Povedlo

Když jsem se s kolegy v redakci bavil o tom, jestli vůbec takové rozloučení do Mozaiky psát, říkali, že určitě ano a že můžu třeba napsat, co se mi povedlo a jaké na nového odpovědného redaktora čekají výzvy. A tady se vracím k titulku. Mozaika není časopis, kde by si jeden člověk uskutečňoval své představy, jeho obsah odráží život celého našeho spolku, promítají se do něj nápady více lidí. A právě proto nejsem ani tak hrdý na to, co

jsem dokázal, ale spíš vděčný, že jsem mohl být při tom. Musím totiž sebekriticky přiznat, že většina věcí, které se mi v Mozaice za ty roky líbily nejvíce, vznikla z nápadů jiných lidí. Já je jen pomáhal uskutečnit a promítnout na stránky. A často, hlavně při pohledu s odstupem, to byl opravdu obohacující proces a skvělá zkušenost.

Přeci jen ale přidám perličku a připomenu něco, co se mi povedlo. Když jsem Mozaiku přebíral, byla barevná jen její obálka. Hned první „moje“ Mozaika byla ale už barevná celá, a ani se tím tisk příliš neprodral... Pamatuji se to ještě?

BUDE TO VÝZVA

A co výzvy pro mé nástupce? Bude jich dost, mnoho z nich těžko předpovědět. Ale jednu si s sebou Mozaika nese, co pamatuji, a těžko se to změní. Cílová skupina

je neuvěřitelně rozmanitá a nejde si vybrat jen jeden směr a ostatní pominout. Často zaznívaly třeba náměty, ať Mozaika vypadá víc jako časopis pro náctileté, ale kolik vedoucích oddílů a skupin je náctiletých? Navíc je Mozaika částečně i prezentační médium, směřuje přece i mimo náš spolek. A tohle všechno držet v rovnováze podle mne je i dál bude asi největší výzva.

ROZLOUČENÍ A PODĚKOVÁNÍ

Napřed jsem si nebyl jistý, co vlastně psát, teď mi běží hlavou všechno, na co už není prostor... Takže stručně. Děkuji všem, kdo se na Mozaice za těch 12 let podíleli, od oddíláků, kteří sem tam poslali zprávu do Sami o sobě, až po „redakční stálce“. Jedno jméno mne ale provázelo opravdu celých 12 let. Někdy jsme se neshodli v představách, pochopitelně, ale vždycky jsme dokázali hledat řešení. A za to ti, Martine, děkuju. A na úplný závěr chci říct, že Mozaika zůstává v dobrých rukách, mám teď na mysli Aničku, Tírís, Rádu, Terku a další... A jaké jméno k nim přibude místo mne? To se nechte překvapit. Díky vám všem!

Jakub

NETRADIČNÍ ROK

Neohlédnout se za rokem 2020 snad asi není možné, protože tak zvláštní rok v naší historii nebyl. A nad tím, co nás čeká, jistě hloubal každý z nás...

ZNAČNÉ PLÁNY

Měli jsme na rok 2020 (hezské číslo, ne?) určité plány... ostatně rok, v němž jsme si chtěli důstojně připomenout „třicetiny“ samostatného bytí

Pionýra, k tomu přímo vyzýval. Start roku byl dobrý – tradiční akce (vpravdě masová Ledovka, úspěšný koncert „Děti dětem“), příjemně běžící Zlepšovadlo a množství aktivit o jarních prázdninách tomu odpovídaly. Ještě jsme stihli dvě krajská setkání před zamýšlenou Malou obsahovou konferencí... a báác. Přišlo něco, s čím nepočítal vůbec nikdo – pandemie a s ní bezprecedentní zastavení nejen naší činnosti, ale vlastně ochromení veškerého života u nás, v Evropě... Není třeba zde opakovat celou tu neveselou historii, která se navíc vrátila v plné „parádě“ znovu po letních prázdninách, kdy to chvíli vypadalo nadějně. Ale s podzimem tu byl znovu zákaz práce s dětmi, ostatně nejen ten.

NESLOŽILI JSME RUCE V KLÍN

Ne, zejména na jaře mnozí nesložili ruce do klína a nepodlehli skepsi a trudomyslnosti. Naopak. Na jaře i na podzim se ne jeden pionýr a nejedna pionýrka vzepřeli a vrhli se do aktivit, které byly potřebné – symbol roušky byl i naší ikonou, ale nešlo jen o roušky, snažili jsme se „Být ideální!“, současně mnohé pionýrky a pionýři pomohli na spoustě míst, kde to bylo třeba a kde to šlo!

Připravili jsme i letní tábory – jak se sluší a patří a vyrovnali se s mimořádnými nároky při jejich zajištění. S otevřeným hledím jsme přijali i ministerskou výzvu na zorganizování vzdělávacích dnů, kde jsme pomáhali dětem srovnat se s výpadky v učení...

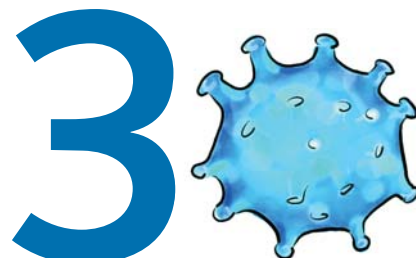
S podzimní vlnou covidu přišly i nové pionýrské výzvy – projekty „Babi, dědo“ a „Výzvy a E-odborky“ rozhodně nejsou jen náhražkou, ale plnohodnotnými aktivitami.

NEOPUSTILI JSME DĚTI ANI HODNOTY

Můžeme se tak směle ohlédnout a říci si, že jsme se mimořádné nepřízni nepoddali. A to ani nepřátelství při nevkusných mediálních

PIONÝR

LET PO SVÉM

TAKOVĚHLE OSLAVY JSME NEČEKALI

atacích – byť tak primitivně-vulgárním útokům (Kverulant), jsme již poněkud odvykli.

Za to všem náleží velký dík!!

Nehodili jsme děti přes palubu, hledali cesty, jak se se vzniklou situací poprat – to svědčí, že Ideály Pionýra nejsou jen prázdnými slovy. A bylo to nepřehlédnutelné...

PF 2021

Přejme si proto navzájem, abychom – byť jistě nezřídka klesneme na mysl – byli schopni překonat všechny potíže, které před námi vystanou, uměli se radovat i z malých úspěchů a u naší práce vydrželi. Těžkosti a trampoty nakonec vždycky odezní a jde

„Opakovaně jsme hovořili o tom, jak některým politikům dát „lépe“ vědět o často nezištné a málo viditelné denní činnosti spolků v oblasti mládeže. Právě v kritické době jste jasně ukázali, že jste podstatným a významným partnerem státu a „z výchovy dětí“ umíte rychle přepnout na „péči o seniory“, šijete roušky a pomáháte potřebným. Dobrovolně a nestěžujete si na nepřízeň a nemožnost konat obvyklé. Hluboce smekám, vážím si přístupu a děkuji.“

PhDr. Karel Kovář,
náměstek ministra školství, mládeže a tělovýchovy

VŽDYCKY VŠECHNO NEVYJDE

Nu, tak se opravdu ☺ nepřehlédnutelně projevilo, že život vždycky neběží tak, jak si naplánujeme. Ale to neznamená, že bychom se odrekli vizí a plánů, jakkoli nás jistě čeká značná dávka nejistoty, ze života se nám vytratila ona běžná předvídatelnost. Nelze ani pomíjet, že současné dění nás vyvádí z míry osobně, neboť v ohrožení jsou i naši nejbližší, rodina, nezřídka i náš profesní život. Tahle rozporná situace s sebou nese komplikace i nepohodu a obavy. Ale jako s mnoha jinými věcmi a potížemi nám nezbývá, než se s tím – lidsky i pionýrsky – srovnat. Ostatně můžeme si ověřit, že mezilidské vazby v našich kolektivech (oddílech či na skupinách), pionýrská přátelství (znovu jsme u toho, že Ideály Pionýra nejsou jen slova) mohou patřit k těm dnes tak potřebným jistotám.

o to, abychom se my, ale i děti, měli stále kam vracet – na naše tábořiště, krásná místa naší země, kam jezdíme na výpravy, do našich kluboven. Na nich přece bývá svět i náš pohled na něj vždy radostnější.

Martin

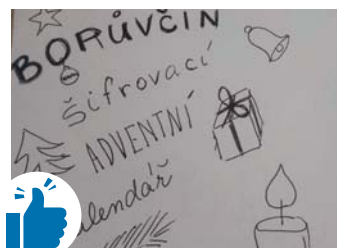
Buď Ideální

PALEC NAHORU!

Kdo chce pomáhat, způsob si najde. To platí i o Vaškovi Brandovi, Lucce Uhlíkové – a určitě i mnoha dalších, o kterých nevíme, kteří šli darovat pocovidovou krevní plazmu. Děkuje všem pionýrským dárčům!

Co vymyslet s dětmi před svátky, aby to nebylo už mnohokrát opakované? Zdá se, že originální nápady ještě nedošly. Za šifrovací adventní kalendář posíláme palec nahoru Veronice Borůvkové z PS Za Vodou.

Online finále Dětské Porty ukázalo, že i hudební soutěž může takhle proběhnout. A že na to stačí i pionýrská skupina, dokázala holešovská PS Dr. Mirko Očadlíka, která online uspořádala tradiční oblastní kolo Dětské Porty a Melodie – Všetulské dostavník.

Výzvy a E-odborky běží už od října a zapojit se do nich můžou všichni pionýři. Někteří se ale k plnění výzev postavili opravdu čelem, jako třeba Pionýrská skupina Dravci z Ústí nad Labem, ze které je nejvíc zapojených dětí i splněných výzev.

KE KAFI

POTRAPTE MOZKOVNY

Představte si padesátipatrový mrakodrap. V každém patře bydlí jiný počet lidí – postupně se zvyšuje, takže v každém vyšším patře je více obyvatel než v tom pod ním. V domě je samozřejmě také výtah – otázka je, do kterého patra jezdí nejčastěji?

VÍTE, CO TO JE?

VŠECHNO NEJLEPŠÍ

- 4. 1. slaví své 50. narozeniny **Hana Engstová** z 45. PS Praha 6 (Pražská OP).
- 10. 1. slaví své 50. narozeniny **Petra Vošahlíková** z PS Štáhlavy (Plzeňská KOP).
- 17. 1. slaví své 45. narozeniny **Gabriela Hladůvková** z 11. PS Vlci (Jihomoravská KOP).
- 28. 1. slaví své 45. narozeniny **Roman Krupica** z 85. PS Letka (Jihomoravská KOP).
- 30. 1. slaví své 40. narozeniny **Pavla Bárová** ze 143. PS Jana Nerudy (Pražská OP).
- 31. 1. slaví své 70. narozeniny **Jiří Duchoslav** ze 78. PS Skalka (Pražská OP).

BLAHOPŘEJEME!

**POŠLETE SPRÁVNÉ ODPOVĚDI NA
MOZAIKA@PIONYR.CZ
A ZÍSKÁTE DÁREK Z E-MOŠKY.**

VÝZVY PRO VŠECHNY BUDOU
POKRAČOVAT I V NOVÉM
ROCE, TAK NEPROPÁSNĚTE
PŘÍLEŽITOST SE DO NICH
TAKÉ ZAPOJIT.

BABI, DĚDO, JEDEME DÁL!

BABI, DĚDO

NA CO SE MŮŽETE TĚŠIT?
TO SE DOZVÍTE V LEDNU
NA WWW.PIONYR.CZ/
BABIDEDO